مقاله پژوهشی کامل

سبک مدیریت کلاس و ارتباط آن با مسئولیت پذیری دانشجویان دندانپزشکی در دوران پاندمی کووید۱۹

مصطفی صادقی [۱]، الهام شکیبا *[۲]، زهرا حمزه‌ای [۲]

[۱] گروه دندانپزشکی ترمیمی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران.
[۲] دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران.

مشخصات مقاله

تاریخچه مقاله:
دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۱۶
پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۲۵
چاپ: ۱۴۰۰/۱۲/۲۹

نویسنده مسوول:
الهام شکیبا ، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران.
ایمیل: Shakibae7@gmail.com

چکیده

زمینه و هدف: اولین سطح از مدیریت آموزشی که بر کیفیت آموزش تاثیرگذار است، مدیریت کلاس است که در شکل دادن به ساختار آموزش، فرایند تدریس و رشد شخصیت و روند ذهنی، عاطفی، آموزشی و تربیتی فراگیران نقش اساسی دارد. هدف تحقیق حاضر تعیین تاثیر مدیریت کلاس توسط اساتید بر مسئولیت پذیری دانشجویان دندانپزشکی بود.

روش بررسی: تحقیق حاضر توصیفی، از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر دانشجویان دانشکده دندانپزشکی رفسنجان بعد از آزمون علوم پایه به تعداد ۱۳۲ نفر بودند که ۹۷ نفر از آنان با استفاده از جدول مورگان به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. ابزار تحقیق پرسش نامه سبک مدیریت کلاس ولفانگ وگلیکمن ۱۹۸۶ و پرسشنامه مسئولیت پذیری فهرست پنج عاملی کاستا و مک‌کار ۱۹۹۱ بود. داده های تحقیق با استفاده از روشهای اماری توصیفی و رگرسیون خطی در SPSS۲۶- تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: میانگین امتیاز متغیر مدیریت کلاس ۱۱/۶۳±۴/۰ از ۵ بود و متغیر مسئولیت‌پذیری نیز میانگین ۱/۲۲±۳/۸۳ را بدست آورد. در بین ابعاد مدیریت کلاس، مدیریت رفتار بیشترین میانگین را داشت (۱/۰۱±۴/۲۹). بعد مدیریت آموزش، بعد مدیریت افراد و بعد مدیریت رفتار بر مسئولیت‌پذیری دانشجویان دندانپزشکی تأثیر مثبت و معناداری داشت. سبک مدیریت کلاس اساتید ۵۵ درصد مسئولیت پذیری دانشجویان دندانپزشکی را پیش‌بینی کرد.

نتیجه‌گیری: هر سه بعد مدیریت آموزش، مدیریت افراد و مدیریت رفتار بر مسئولیت پذیری دانشجویان تاثیر داشت. بعد مدیریت افراد بیشترین تاثیر را بر میزان مسئولیت‌پذیری داشت. دانشجویان دندانپزشکی با بهره مندی از راهنمایی ها و حمایت های اساتید در طول آموزش مسئولیت پذیری بیشتری کسب خواهند نمود.

واژگان کلیدی: مدیریت کلاس، مسئولیت پذیری، دانشجویان دندانپزشکی

مقدمه

پاندمی ویروس کرونا از اسفند ۱۳۹۸ در کشور شروع شد و مشکلاتی را برای همه اقشار جامعه بوجود آورد. در این پاندمی مقوله آموزش نیز تحت شعاع قرار گرفت. آموزش مجازی تا حدودی توانست به این امر کمک کند؛ اما بصورت کامل جبران نشد. آموزش در علوم پزشکی حاصل تجربه است و تجربه حاصل از ارتباط دادن اطلاعات تئوری کتاب با موارد عینی بالینی است (۱). از اپیدمی کرونا به عنوان یک موقعیت آموزشی برای دانشجویان علوم پزشکی که دوره بالینی می‌گذرانند، استفاده کرد. این بهترین فرصت برای درونی سازی مفاهیم اخلاقی مانند مسئولیت‌پذیری، نوع‌دوستی و تعهدحرفه‌ای و اخلاقی داشجویان است (۲).

کلید توسعه همه جانبه جوامع بشری، آموزش است. یکی از اساسی‌ترین وظایف و مأموریت‌های آموزش، تربیت انسانی کیفی، توسعه یافته و متخصص می‌باشد. نیروی انسانی کارآمد با تأکید بر دانش، مهارت و اندیشه‌های والا موجب تحول و پیشرفت جامعه می‌شود (۳). کیفیت آموزشی به عوامل مختلفی از جمله مدیریت کلاس (Classroom management) بستگی دارد؛ اولین سطح از مدیریت آموزشی، مدیریت کلاس است و در شکل دادن به ساختار آموزش، فرایند تدریس و رشد شخصیت و روند ذهنی، عاطفی، آموزشی و تربیتی شاگردان نقش اساسی دارد (۵و۴). نحوه و سبک مدیریت یکی از عوامل مهم مؤثر در کارایی و اثربخشی انواع سازمانها محسوب می شود. بر این اساس مدیریت آموزشی (Educational Administration) می‌تواند اهمیت خاصی داشته باشد. زیرا اهداف مراکز آموزشی بر اساس انسان و روابط انسانی بوده و رسالت آن‌ها تبدیل انسان‌های خام به انسان‌های خلاق خودآگاه و رشد یافته و همچنین تأمین نیاز نیروی انسانی جامعه در بخش‌های مختلف فرهنگی اجتماعی و اقتصادی می‌باشد (۵).

کلاس درس یک سیستم اجتماعی است و به عنوان یک گروه، دارای باورها، هنجارها و ارزش‌های مشترک می‌باشد که اصطلاحاً یک اجتماع کوچک خوانده می‌شود. مدرس کلاس، به‌عنوان یک مدیر، مسئول انجام کارکردهای

مدیریت یعنی برنامه‌ریزی، سازماندهی، رهبری، نظارت و کنترل و ارزشیابی است. تحقق این امور، شرایط کلاس را برای یادگیری مهیا می‌کند. با در نظر گرفتن کلاس درس به عنوان یک خرده سیستم نظام آموزشی نقش معلم و مربی و سبک مدیریتی در تحقق اهداف آموزشی و تربیتی افراد متناسب با جهان امروز بسیار مهم و اساسی است (٦).

ولفگانگ و گلیکمن ۱۹۸٦ تعریفی دقیق و جامع از مدیریت کلاس (Classroom management) ارائه کرده‌اند. به عقیده آنان مدیریت کلاس به معنی کلیه تلاش‌های معلم برای سرپرستی فعالیت‌های کلاس است که شامل تعاملات اجتماعی و رفتار فراگیران و یادگیری می‌شود. در این تعریف چند جنبه اساسی برای مدیریت کلاس (Classroom management) وجود دارد که یکی از آن‌ها انضباط یا مدیریت رفتار است؛ بنابراین مدیریت کلاس شامل انضباط می‌شود در حالی که الزاماً محدود به آن نیست (۸و۷). مهم‌ترین عامل در امر یادگیری خلاق، نقش معلم در آموزش است و این معلمان هستند که محیط‌های یادگیری خوبی می‌سازند؛ لذا کیفیت کار معلم و سبک مدیریت کلاس او در رأس امور مربوط به آموزش و یادگیری خلاق است. مدیریت کلاس، (Classroom management) یکی از معمول‌ترین و مطرح‌ترین مسائل و مشکلات کلاس‌های درس است که بررسی‌های اندکی در مورد آن انجام گرفته است (۹).

یکی از تأثیرات مدیریت کلاس درس بر روی دانش‌آموزان مسئولیت‌پذیری (responsibility) دانش آموزان می‌باشد. مسئولیت‌پذیری (responsibility) عبارت است از افزایش مقاومت فرد در برابر شرایط، تا به جای پیروی از فشارهای بیرونی، از الزام‌های درونی تبعیت کند که احساس مسئولیت یا احساس تکلیف نامیده می‌شود (۱۰). مسئولیت‌پذیری (responsibility) گوهر ارزشمندی است که با وجود آن انسان بر همه مخلوقات جهان برتری یافته است. تا کنون از مسئولیت‌پذیری تعاریف فراوان ارائه شده است که هر کدام جنبه‌ای از آن را مد نظر قرار داده‌اند. کلمز و بین مسئولیت را از لحاظ لغوی، توانایی پاسخ دادن و در عرف عام به مفهوم تصمیم‌گیری مناسب و مؤثر دانسته‌اند. منظور آن‌ها از تصمیم‌گیری مناسب این است که فرد در چارچوب هنجارهای اجتماعی و انتظاراتی که از او می‌رود، دست به انتخاب بزند که سبب ایجاد روابط انسانی مثبت، موفقیت و افزایش ایمنی و آسایش خاطر می‌شود. منظور از پاسخ مؤثر، پاسخی است که فرد را قادر سازد تا به هدف هایی که باعث تقویت عزت نفسش می‌شود دست یابد (۱۰).

کاستا و مک کری ۲۰۰٤ در تحقیقات خود بر مفهوم سازی مسئولیت‌پذیری، شش عامل را شامل مهارت و کاردانی، نظم، وظیفه شناسی، تلاش برای پیشرفت، خویشتنداری و ژرف نگری در نظر گرفتند. افراد مسئولیت‌پذیر توانایی حفظ انگیزه کنترل‌شده اجتماعی را دارند، به این معنی که قبل از انجام عملی در مورد آن فکر می‌کنند، قادر به به تأخیر انداختن خوشنودی و رضایت مندیشان هستند، از هنجارها و قوانین پیروی کرده و توانایی اولویت‌بندی کردن را دارند. افراد مسئولیت‌پذیر غالباً طرح‌های طولانی مدت، مهارت‌های فنی و یک شبکه سازمان یافته دارند (۱۱).

در بین انواع برنامه‌های درسی، اهمیت و جایگاه برنامه‌های درسی پنهان بیشتر از انواع دیگر از جمله برنامه درسی آشکار است که بیشترین تأثیر را در ساخت شخصیت فراگیران مخصوصاً مسئولیت‌پذیری یا مسئولیت‌گریزی آنان دارد. رسالت اصلی دانشگاه‌ها توسعه همه جانبه فرد و در نهایت جامعه است. افرادی که دچار مسئولیت‌گریزی شده‌اند، از نقش و جایگاه خویش غافل هستندو این امر باعث تزلزل در پایه‌های جامعه می‌شود. زیرا دانشجویان آینده‌سازان کشور هستند و زمانی که نسبت به نقش مسئولیت خویش تعهدی نداشته باشند باید از پیشرف و توسعه کشور قطع امید کرد (۱۲). شاه محمدی در مطالعه خود بیان می‌کند که خودآگاهی بر مسئولیت پذیری دانشجویان علوم پزشکی تأثیر مثبتی دارد و از مهارت خودآگاهی برای ارتقا مسئولیت‌پذیری دانشجویان بهره گرفت (۱۳). Chiedozie و همکاران ارتقاء دانش اساتید در جهت اتخاذ شیوه مناسب مدیریت کلاس را باعث افزایش دانش فراگیران بیان می‌کند (١٤).

دندانپزشکی یکی از مشاغل سخت و حساس جامعه است. شغلی که با سلامت و بهداشت دهان و دندان انسان‌ها سرو کار دارد و به همین دلیل نیازمند مهارت‌های علمی و حرفه‌ای و همچنین مسئولیت‌پذیری در برابر بیماران است. دانشجویان دندانپزشکی در مقابل بیمار جوابگو هستند. بنابراین باید وظیفه خود را به نحو احسنت انجام دهند و لازمه این امر برخوداری از حس مسئولیت‌پذیری در آنان است. با توجه به اینکه رشته دندانپزشکی، ترکیبی از واحدهای تئوری و عملی می‌باشد و برای اخذ دروس عملی، کسب نمره از دروس تئوری الزامی است؛ لذا سبک مدیریت کلاس اساتید در هر دو نوع واحد می‌تواند تأثیر ویژه‌ای بر یادگیری دانشجویان داشته باشد، همچنین مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی آنان را ارتقاء بخشد و به آنان اعتماد به نفس بدهد (۱۵). یکی از چالش‌های دوران کرونا، عدم کفایت آموزش و از دست دادن فرصت آموزش تمام و کمال به دانشجویان بود (۱) به همین دلیل هدف تحقیق حاضر تعیین رابطه بین سبک مدیریت کلاس اساتید با مسئولیت پذیری دانشجویان دندانپزشکی بود.

روش بررسی

تحقیق حاضر توصیفی بود و که سبک مدیریت کلاس اساتید در هر دو نوع کلاس تئوری و عملی در دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان از اردیبهشت تا اول آذر ماه ۱٤۰۰ سنجیده شد. جامعه آماری شامل دانشجویان در حال تحصیل بعد از علوم پایه دانشکده دندانپزشکی

رفسنجان به تعداد ۱۳۲ نفر بودند و بر اساس جدول مورگان حجم نمونه ۹۷ نفر برآورد گردید. به دلیل حضور دانشجویان بعد از علوم پایه در هر دو نوع کلاس تئوری و عملی، به عنوان نمونه انتخاب شدند. پرسشنامه‌ها در بین نمونه‌ها با توجه به شرایط پاندمی کرونا و عدم حضور دانشجویان به صورت ترکیبی چاپی و الکترونیکی توزیع گردید؛ ابتدا با مراجعه به آموزش آمار دانشجویان هر ورودی پس از علوم پایه ۱۳۲ نفر برآورد گردید. سپس تعداد دانشجویانی که در دانشگاه حضور داشت ۳۰ نفر تخمین زده شد و پرسشنامه به صورت چاپی در بین این دانشجویان توزیع گردید و پس از ۵ دقیقه مهلت پاسخ گویی، جمع آوری شد. در رابطه با دانشجویانی که در دانشگاه حضور نداشتند، پرسشنامه به صورت الکترونیکی تهیه و لینک آن به دانشجویان ارسال شد. پس از یک هفته مجددا به دانشجویانی که پرسشنامه را تکمیل نکرده بودند یادآوری گردید که پرسشنامه را تکمیل کنند. نمونه‌گیری تا تکمیل ۹۷ پرسشنامه ادامه پیدا کرد. در نهایت پس از تکمیل ۹۷ پرسشنامه فرآیند جمع آوری داده ها متوقف گردید.

در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات از دو پرسشنامه استاندارد استفاده شد. به منظور سنجش سبک مدیریت کلاسی معلمان از پرسشنامه ولفانگ وگلیکمن ۱۹۸٦ استفاده شد که توسط عالی و یزدی به فارسی ترجمه و روایی و پایایی آن تأیید شده است (۱٦). این پرسشنامه شامل ۲۵ گویه است که سبک مدیریت را در سه بعد مدیریت رفتار، مدیریت افراد و مدیریت آموزش در طیف پنج ارزشی لیکرت شامل خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد مورد سنجش قرار می دهد. در این پرسشنامه به خرده مقیاس مدیریت آموزش ۱۳سوال، مدیریت افراد هشت سوال ومدیریت رفتار چهار سوال تعلق می گیرد. حداکثر نمره این پرسشنامه ۱۲۵ و حداقل نمره آن ۲۵ می‌باشد.

برای سنجش مسئولیت‌پذیری دانشجویان از پرسشنامه مسئولیت پذیری فهرست پنج عاملی کاستا و مک کار ۱۹۹۱ استفاده شد. این فهرست شامل پنج حوزه بزرگ شخصیتی نوروتیسم، برونگرایی، سازگاری، تجربه گرایی و مسئولیت پذیری است که مقیاس مسئولیت پذیری در این فهرست ۱۲ آیتم دارد که در مقیاس پنج ارزشی لیکرت شامل خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد مسئولیت پذیری را اندازه گیری می‌کند. کمترین امتیاز برای مسئولیت پذیری ۱۲ و بیشترین امتیاز ٦۰ می‌باشد (۱۷).

این مطالعه برای بررسی پایایی پرسشنامه‌ها، ابتدا ۳۰ پرسشنامه در یک مطالعه مقدماتی بین دانشجویانی که جز نمونه بودند، توزیع گردید و ضریب آلفای کرونباخ برای متغیرهای تحقیق محاسبه شد. ضریب پایایی تمامی متغیرهای تحقیق بالای ۰/۷ بدست آمده است که نشان دهنده پایایی قابل قبول متغیرهای تحقیق می باشد.

پس از جمع آوری پرسشنامه‌ها، داده‌ها با استفاده از SPSS-26 تجزیه و تحلیل شدند. ابتدا به منظور بررسی توزیع نرمال داده‌ها از شاخص های چولگی و کشیدگی استفاده گردید. سپس برای مقایسه ابعاد مختلف مقیاس (بعد مدیریت آموزش، بعد مدیریت افراد، بعد مدیریت رفتار، مدیریت کلاس و مسئولیت‌پذیری) از آزمون t تک نمونه ای و برای بررسی روابط بین متغیر سبک مدیریت کلاس و ابعاد آن بر متغیر مسئولیت پذیری دانشجویان از آزمون ضریب همبستگی و رگرسیون ساده استفاده شد.

یافته‌ها

از ۹۷ پرسشنامه تکمیل شده؛ تعداد ۳۸ نفر مرد (۳۹/۲ درصد) و ۵۹ نفر زن (٦۰/۸ درصد) بودند. اطلاعات دموگرافیک در جدول۱ ذکر شده است. میانگین امتیاز متغیر مدیریت کلاس (۱۱/٦۳±٤/۰) بود و متغیر مسئولیت‌پذیری نیز میانگین (۸۳/۲۲±۳/۱) را بدست آورده شد. جدول۲.

به منظور بررسی توزیع نرمال داده ها از شاخص های خطای استاندارد چولگی و خطای استاندارد کشیدگی استفاده شد. نتایج آزمون های چولگی و کشیدگی در جدول ۳ ارائه شد. با توجه به اینکه خطای استاندارد چولگی و کشیدگی تمامی متغیرها بین ۲- و ۲+ بود، توزیع داده ها نرمال است و از آزمون های پارامتریک استفاده شد. جدول۳.

میانگین متغیر های تحقیق به همراه آزمون t تک نمونه ای برای بررسی وضعیت متغیر ها در جدول ٤ ارائه شده است.

در بین ابعاد مدیریت کلاس، مدیریت رفتار بیشترین میانگین را داشت (۱/۰۱±٤/۲۹). میانگین متغیر مسئولیت‌پذیری دانشجویان برابر با (۱/۲۲±۳/۸۳) بود. نتایج آزمون t تک نمونه ای که با میانگین متوسط ۳ با توجه به اینکه پرسشنامه ۵ ارزشی بود حد وسط عدد ۳ می باشد اجرا شد و نتایج این آزمون نشان داد تمام متغیرهای تحقیق وضعیت بالاتر از حد متوسط را داشتند. باشند.

به منظور بررسی تاثیر متغیر سبک مدیریت کلاس و ابعاد آن بر متغیر مسئولیت پذیری دانشجویان از آزمون رگرسیون ساده استفاده شد. نتایج آزمون رگرسیون در جدول ۵ آمده است.

جدول ۱: فراوانی و درصد فراوانی اطلاعات دموگرافیک دانشجویان دانشجویان دندانپزشکی در دوران پاندمی کووید۱۹

متغیر	دسته‌ها	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۳۸	۳۹/۲
	زن	۵۹	٦۰/۸
سن	۲۲ سال و کمتر	۳۷	۳۸/۱
	۲۳ سال و بالاتر	٦۰	٦۱/۹
سال ورود	۱۳۹٤	۲۵	۲۵/۸
	۱۳۹۵	۲۹	۲۹/۹
	۱۳۹٦	۲۳	۲۳/۷
	۱۳۹۷	۲۰	۲۰/٦
مجموع	تعداد کل	۹۷	۱۰۰

جدول ۲: آمار توصیفی متغیر های تأثیر سبک مدیریت کلاس اساتید بر مسئولیت پذیری دانشجویان دندانپزشکی در دوران پاندمی کووید۱۹

متغیر	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد
بعد مدیریت آموزش	۱	۵	۳/۹۰	۰/۹۳
مدیریت افراد	۱	۵	٤/۱۵	۰/۹٤
مدیریت رفتار	۱	۵	٤/۲۹	۱/۰۱
مدیریت کلاس	۲/۰۵	۵	٤/۱۱	۰/٦۳
مسئولیت پذیری	۱	۵	۳/۸۳	۱/۲۲

جدول ۳: بررسی طبیعی بودن توزیع داده ها

متغیر	کشیدگی	خطای استاندارد کشیدگی	کجی	خطای استاندارد کجی
بعد مدیریت آموزش	۱/۵۰	۰/٤۸	-۱/۲٤	۰/۲٤
بعد مدیریت افراد	۲/۵۰	۰/٤۸	-۱/٦۲	۰/۲٤
بعد مدیریت رفتار	۲/۷۸	۰/٤۸	-۱/۰۷	۰/۲٤
مدیریت کلاس	-۰/۲۲	۰/٤۸	-۰/۵۰	۰/۲٤

جدول ٤: آزمون t تک نمونه ای متغیر های تأثیر سبک مدیریت کلاس اساتید بر مسئولیت پذیری دانشجویان دندانپزشکی در دوران پاندمی کووید۱۹

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری
بعد مدیریت آموزش	۳/۹۰	۰/۹۳	۹/٤۹	۰/۰۰۱
بعد مدیریت افراد	٤/۱۵	۰/۹٤	۱۲/۰۳	۰/۰۰۱
بعد مدیریت رفتار	٤/۲۹	۱/۰۱	۱۲/۵۰	۰/۰۰۱
مدیریت کلاس	٤/۱۱	۰/٦۳	۱۷/۲۳	۰/۰۰۱
مسئولیت پذیری دانشجویان	۳/۸۳	۱/۲۲	٦/۷۵	۰/۰۰۱

جدول۵: نتایج آزمون رگرسیون متغیر های تأثیر سبک مدیریت کلاس اساتید بر مسئولیت پذیری دانشجویان دندانپزشکی در دوران پاندمی کووید۱۹

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	آماره F	سطح معناداری آزمون F	آماره t	سطح معناداری	ضریب رگرسیونیR	ضریب تعیین	دوربین واتسون
مسئولیت پذیری دانشجویان	مدیریت آموزش	۳۲/۷۹	۰/۰۰۱	۵/۷۲	۰/۰۰۱	۰/۵۰	۰/۲۵	۱/٤۲
	مدیریت افراد	۵۷/۸۱	۰/۰۰۱	۷/٦۰	۰/۰۰۱	۰/٦۱	۰/۳۷	۱/۳۲
	مدیریت رفتار	۱٤/۲٤	۰/۰۰۱	۳/۷۷	۰/۰۰۱	۰/۳٦	۰/۱۳	۱/۳۱
	مدیریت کلاس	۱۱۷/٤۸	۰/۰۰۱	۱۰/۸۳	۰/۰۰۱	۰/۷٤	۰/۵۵	۱/٤۷

نتایج آزمون رگرسیونی نشان داد، بعد مدیریت آموزش، بعد مدیریت افراد و بعد مدیریت رفتار بر مسئولیت‌پذیری دانشجویان دندانپزشکی تأثیر مثبت و معناداری داشت. سبک مدیریت کلاس اساتید ۵۵ درصد مسئولیت پذیری دانشجویان دندانپزشکی را پیش‌بینی کرد.

مدل تحقیق دارای ۸۷ درجه آزادی بود و درجه آزادی صفر نبود بنابراین مقدار آماره نیکویی برازش کای-دو محاسبه شد. آماره کای-دو برای مدل تحقیق ۱۱۹/۹۸ به‌دست آمد. از آنجا که کای-دو با درنظر گرفتن درجه آزادی تفسیر می‌شود. مقدار نسبت کای-دو به درجه آزادی ۱/۳۷ به‌دست آمد، از آنجا که این مقدار کمتر از ۳ شد؛ نشان دهنده برازش مدل بود. شاخص RMSEA = ۰/۰٦۳< ۰/۰۸ نیز تایید کننده برازش مدل معادلات ساختاری تحقیق بود.

همانطور که مشاهده شد، مدیریت کلاس اساتید دانشکده دندانپزشکی رفسنجان بیشترین ضریب را در بعد مدیریت افراد ۰/۵۱ داشت و کمترین ضریب در بعد مدیریت رفتار ۰/۲۹ بود و مدیریت آموزش ضریب ۰/٤۳ را داشت. بر این اساس سبک مدیریت کلاس اساتید به ترتیب بر مدیریت افراد، مدیریت آموزش و مدیریت رفتار تمرکز داشت. در مجموع در مدل معادلات ساختاری، ۳۳ درصد تغییرات مسئولیت پذیری دانشجویان به وسیله متغیر مدیریت کلاس اساتید پیش بینی شد.

بحث

به طور کلی مدیریت کلاس درس متغیری کلیدی در ایجاد جو مطلوبی برای آموزش و یادگیری فراگیران به شمار میرود امروزه تجهیز استادان به مهارت‌های کارآمد مدیریتی در برنامه‌ریزی برای آموزش‌های حرفه‌ای به ویژه آموزش پزشکی و دندانپزشکی، ضرورتی غیر قابل انکار است. بنابراین شناخت عوامل مرتبط با سبک‌های اثربخش مدیریت کلاس به منزله پیش نیازی در طراحی روش‌های توسعه سبک‌ها و مهارت‌های مدیریتی اهمیت دارد (۱۸). تحقیق حاضر با مشارکت ۹۷ نفر از دانشجویان دندانپزشکی دانشکده دندانپزشکی رفسنجان در سال ۱٤۰۰-۱۳۹۹ انجام گردید. نتایج نشان داد میانگین هر یک از ابعاد مدیریت کلاس از میانگین فرضی به طور

معناداری بالاتر بود این یافته با تحقیق امینی و همکاران (۱۸) همسو است. بالاترین میانگین مربوط به بعد مدیریت رفتار بود؛ این یافته با تحقیق امینی و همکاران (۱۸) ناهمسو است، در تحقیق آن ها بالاترین میانگین مربوط به سبک مدیریت آموزش بود که دلیل این ناهمسویی احتمالا به دلیل تفاوت در مکان انجام تحقیق می باشد چرا که تحقیق فوق در دانشگاه علوم پزشکی کاشان انجام شده است و تفات در نتایج تحقیق می تواند به دلیل تفاوت در سبک مدیریت کلاس اساتید در دو دانشگاه باشد. همچنین بالا بودن میانگین سبک مدیریت کلاس نشان دهنده سبک مدیریت مداخله‌گر در بین اساتید دانشکده دندانپزشکی رفسنجان می باشد، این یافته با نتایج تحقیق امینی و همکاران (۱۸) همسو است و نشان دهنده این موضوع است که به دلیل حساست آموزش در رشته دندانپزشکی که با سلامت افراد سر و کار دارد نقش استاد در آموزش و یادگیری اهمیت زیادی دارد. در رابطه با سایر تحقیقات انجام شده می توان به تحقیق Hepburn و همکاران (۱۹) و Larson و همکاران (۲۰) مبنی بر مداخله گر بودن سبک مدیریت کلاس استادان، تحقیق اکبری و همکاران (۲۱) و سهیلی و همکاران (۲۲) مبنی بر مداخله گر بودن سبک مدیریت کلاس معلمان ایرانی اشاره نمود که با تحقیق حاضر همخوانی دارند. تحقیق حاضر با نتایج تحقیق بخشایش (۵)، هژیری و همکاران (۲۳)، مظفری و همکاران (۲٤)، رضایی و همکاران (۲۵) و با تحقیق Kukhyeon و همکاران (۲٦)، Luistro و همکاران (۲۷) ناهمسو است زیرا در این تحقیقات سبک مدیریت کلاس معلمان تعاملی گزارش شده است که نشان دهنده امتیاز متوسط در متغیر سبک مدیریت کلاس می باشد. همانطور که اشاره شد دلیل ناهمسویی این دست از تحقیقات می تواند به دلیل تفاوت محیط آموزشی مدرسه در برابر دانشگاه و همچنین رشته های غیر پزشکی در برابر رشته های پزشکی و دندانپزشکی باشد.

نتایج تحقیق نشان داد بعد مدیریت آموزش بر میزان مسئولیت پذیری دانشجویان تاثیر مثبت و معناداری دارد و ضریب تعیین ۰/۲۵ نشان دهنده این است که مدیریت آموزش ۲۵ درصد تغییرات مسئولیت پذیری دانشجویان را پیش بینی می کند. بر این اساس نظارت بر کار دانشجویان در حین انجام فعالیت درسی، تعیین مواد آموزشی کلاس، توجه به توانایی و انگیزه دانشجویان، الزام دانشجویان به پیروی از قوانین کلاس و مواردی از این قبیل که مرتبط با مدیریت آموزشی(Educational Administration) کلاس هستند، مسئولیت پذیری دانشجویان را افزایش می‌دهند.

نتایج نشان داد مدیریت افراد بر مسئولیت‌پذیری دانشجویان تأثیر مثبت و معناداری دارد و ضریب تعیین ۰/۳۷ نشان دهنده این است که مدیریت رفتار ۳۷ درصد مسئولیت پذیری‌دانشجویان دندانپزشکی را پیش بینی می کند. به عبارت دیگر دادن پاداش به دانشجویان و تشویق آن‌ها زمانی که کاری را درست انجام می‌دهند،ارائه‌ی کارهای‌گروهی‌به دانشجویان،دادن حق انتخاب به دانشجویان در تکالیف درسی خارج از کلاس و راهنمایی دانشجویان در کارهای گروهی در بهبود مسئولیت پذیری دانشجویان تأثیر دارد.

نتایج نشان داد مدیریت رفتار بر مسئولیت پذیری دانشجویان تأثیر مثبت و معناداری دارد و ضریب تعیین ۰/۱۳ نشان دهنده این است که مدیریت رفتار ۱۳ درصد مسئولیت پذیری دانشجویان دندانپزشکی را پیش بینی می کند. زمانبندی فعالیت های یادگیری، اجرای دقیق قوانین کلاس، قرار دادن وسایل کمک آموزشی در اختیار دانشجویان، و دادن اجازه تعامل آزادانه دانشجویان با یکدیگر در بهبود مسئولیت پذیری دانشجویان تاثیر دارد.

با مقایسه مدل معادلات ساختاری و مدل رگرسیونی مشاهده می شود که در مدل رگرسیونی ضریب تعیین ۵۵ درصد و در مدل معادلات ساختاری ۳۳ درصد می باشد که این اختلاف به دلیل دقت بالاتر برآورد در مدل معادلات ساختاری می باشد زیرا در این روش همبستگی سوالات و متغیرها مورد بررسی قرار می‌گیرد و ضریب تعیین دقیق‌تری ارائه می‌گردد. در مجموع متغیر سبک مدیریت کلاس اساتید دانشکده دندانپزشکی با ضریب تعیین ۰/۳۳ بیانگر این است که سبک مدیریت کلاس اساتید ۳۳ درصد متغیر مسئولیت‌پذیری دانشجویان دندانپزشکی را تبیین و پیش‌بینی می‌کند.

نتیجه گیری

سبک مدیریت کلاس اساتید مشتمل به سه بعد مدیریت آموزش، مدیریت افراد و مدیریت رفتار بر میزان مسئولیت‌پذیری دانشجویان دندانپزشکی تأثیر دارد؛ بعد مدیریت افراد بیشترین تاثیر را بر میزان مسئولیت‌پذیری افراد دارد. با توجه به اینکه سبک مدیریت کلاس اساتید مداخله گر بوده است دانشجویان دندانپزشکی با بهره مندی از راهنمایی‌ها و حمایت‌های اساتید در طول آموزش مسئولیت‌پذیری بیشتری کسب خواهند نمود .

پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آینده تأثیر سه سبک مدیریت کلاس مداخله‌گر، غیرمداخله‌گر و تعامل‌گرا بر مسئولیت‌پذیری دانشجویان دندانپزشکی بررسی شود. همچنین پیشنهاد می‌گردد در تحقیقات آینده سبک مدیریت کلاس مطلوب از دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی به تفکیک هر ورودی انجام شود و بر اساس سابقه دانشجویان سبک مدیریت کلاس مناسب هر ورودی مشخص گردد.

محدودیت‌های این پژوهش عبارتند از: عدم دسترسی حضوری به تعدادی از دانشجویان به دلیل شیوع بیماری کرونا و انجام آموزش مجازی که منجر به استفاده از پرسشنامه الکترونیکی گردید. همچنین تعدادی از دانشجویان تمایلی به مشارکت در تحقیق نداشتند و تعدادی از پرسشنامه‌ها ناقص ارسال شده بودند. محدودیت دیگر تحقیق این بوده است که برای تعدادی از

دانشجویان تعداد کلاس های حضوری کم بوده است و دانشجویان بر اساس این تجربه به سوالات تحقیق پاسخ داده‌اند.

تضاد منافع

نویسندگان اظهار می‌دارند که تضاد منافعی وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

محققین از همکاری معاون محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان تشکر می‌نمایند. این پژوهش حاصل پایان نامه با کد اخلاق IR.RUMS.REC.1400.083 دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان می‌باشد.

References

1. Tajari V, Sanagoo A, Jouybari L. Coronavirus Pandemic as an Opportunity to Increase Responsibility, Sacrifice, Altruism: An Experience of a Medical Intern. *Iran J. Med. Educ.* 2021; 21 :544-545. URL: http://ijme.mui.ac.ir/article-1-5401-fa.html

2. Hojat M, Badiyepeymaie Jahromi Z. The Role of Medical Students in Outbreaks of Coronavirus: Opportunity or Threat. *Iran J. Med .Educ.* 2020; 20 :500-501. URL: http://ijme.mui.ac.ir/article-1-5237-fa.html

3. Delavari S, Kechoee A. The relationship between classroom management styles and motivation for academic achievement and self-discipline of eighth grade students in Varamin city. *The Second International Conference on Management, Accounting, Economics and Banking in the Third Millennium*; Tehran2019. P. 1-16.

4. Hozhabri A, Shafizadh H. The relationship of management consist creativeness style class with quality of life in school and the students ' anxiety. *Innovation creativity humanities.* 2018;7 (3) :107-32.

5. Bakhshaish A. Relationship between classroom management styles and personality traits of primary school teachers in Yazd. *J. New Approach Educ. Manage.* 2013;4 :185-98. 20.1001.1.20086369.1392.4.16.12.2 .

6. Chiedozie OL, Carol E, Ogechukwu OF. Introducing creativity and innovation into classroom management skills: A panacea for students high performance in secondary schools in anambra state, nigeria. Int *J. Res. Bus Manage Accounting* .2016;2 (8) :23-34.

7. Wolfgang CH, Glickman CD. Solving Discipline Problems: Strategies for Classroom Teachers: ERIC. Boston*: College and Professional Publications.* 1986, 250-251.

8. Martin NK, Baldwin B. Validation of an Inventory of Classroom Management Style: Differences between Novice and Experienced Teachers. *ERIC*. 1998,25.

9. Shariatbagheri M, Shamsai A. Relationship between teachers' classroom management style and students' creativity mediated by students' psychological well-being. *Innovation creativity humanities.* 2019;9 2 :227-62.

10. Rahmanisayyidabad I, efatizarqari A. The effect of classroom management on self-disciplinary characteristics and responsibility of sixth grade male students. Second National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Studies; 2015.

11. Mccrae R, Robert R, Paul T, CostaJr. A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory. *Pers. Individ Differ.* 2004;36 (3) :587-96. https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00118-1

12. Fazllolahi ghomasi S. Student responsibility; Influencing factors and priorities. *J. Culture Islamic Univ.* 2015; 3(5): 327-46.

13. Shahmohamadi, N. quarterly journal of training in police sciences. *J. Edu. law enforcement*. 2020; 8(29): 141-160. (persian) .

14. Chiedozie OL, Carol E, Ogechukwu OF. Introducing creativity and innovation into classroom management skills: A panacea for students high performance in secondary schools in anambra state, nigeria. Int *J. Res. Bus, Manage Accounting*. 2016;2 8 :23-34.

15. Hamzee Z, Investigating the effect of professors' classroom management style on the responsibility of dental students 2021 [dissertation]. Rafsanjan: Rafsanjan University of Medical Sciences, 2021

16. Aali A, Yazdi SAA. The effect of teacher characteristics on classroom management style. *Q. J. Edu*. 2008; 93 :103-3.(persian).

17. Wolfgang CH, Glickman CD. Solving Discipline Problems: Strategies for Classroom Teachers: ERIC; 1986.

18. Amini M, Rahimi H, Gholami Z. The study of classroom management styles of faculty members in kashan university of medical sciences. *Strides. dev. med. edu*. 2015;12 (1) :38-48.

19. Hepburn L, Beamish W. Influences on proactive classroom management: Views of teachers in government secondary schools, Queensland. *Improving Schools*. 2020; 23(1): 33-46.

20. Larson KE, Pas ET, Bottiani JH, Kush JM,Bradshaw CP. A Multidimensional and Multilevel Examination of Student Engagement and Secondary School Teachers' Use of Classroom Management Practices. *J. Positive Behav. Interventions*. 2020; 7(1): 1-7.

21. Akbari, T., Javidpour, M., Kazemi, S., & Omidvar, A. The Mediating Role of Classroom Atmosphere in Relationship between Teachers' Classroom Management Styles in Students' Educational Engagement of University of Medical Sciences. *Akhlagh-E Zisti*. 2021; 10(35): 1-14. https://doi.org/10.22037/bioeth.v10i35.32097.

22. Soheili F, Alizadeh H, Murphy JM, Bajestani HS,Ferguson ED. Teachers as leaders: The impact of Adler-Dreikurs classroom management techniques on students' perceptions of the classroom environment and on academic achievement. *J. Individ Psychol*. 2015; 71(4): 440-461.

23. hozhabri, A., shafizadh, H. The relationship of management consist creativeness style class with quality of life in school and the students ' anxiety. *J. Innovation Creativity Hum. Sci*. 2018; 7(3): 107-132.

24. Mozafari, M., Roshan Ghias, K. The Comparison of classroom Methods on Metacognitive Strategic Skills, Emotional Dyslexia of Iranian and Non-Iranian Students. *J. Teach. Persian Speakers Other Languages*. 2018; 7(TOME 16): 69-84. doi: 10.30479/jtpsol.2018.1543.

25. Abdolrahimih, M., Rezaei, S. The effect of interactive classroom management style on academic self-concept and student academic adjustment. *quarterly. J. train police sci*. 2021; 9(32): 59-89. doi:10.22034/tps.2021.96932. (persian).

26. Kim K, Jo S, Ryu J. The Scenario Components of Teaching Simulations for Classroom Management. InSITE Interactive Conference 2021 Oct 26 (pp. 416-420). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).

27. Luistro MR. Color-coded Mail Instructions (CocoMaIn): An Integrative and Interactive Classroom Management Strategy for Grade 11 Mathematics. *Ascendens. Asia J. Multidiscip Res. Abstr*. 2019; 3(2B).

Sadeghi M, shakiba E, Hamzei I. Investigating the effect of professors' classroom management style on the responsibility of dental students- 2021. J Med Educ Dev. 2022; 14 (44)